

...mate datgene zijnde
...het bepaalde wordt
...in rang boven an-
...verheven, ≈ *machtig* 6
...geplaatst, aanzienlijk,
...naam 7 van plaats en ruim-
...gestrekt 8 lang 9 van tijd-
...ten van lange duur, ≈ *lang*
...niet gering, ≈ *aanmerke-*
...belrijk 12 uitgebreid 13
...zaken voornaam, belang-
...14 gewichtig 15 van ab-
...acte, ≈ *aanmerkelijk*

ordenboek met 1 boek waar-
...woorden (met opgave van
...p, grammaticale kenmer-
...en) en de vaste verbindingen
...daarin ze gebruikt worden.

van Dale

de *de* *de*; *de* *de* als teken de
...letter, als klank de *de* linker
...van ons alfabet 2 meton. de
...woorden in een alfabetisch
...georganiseerd boek die met
...een 'a' beginnen
h *de* *de*; *de* *de* als teken de
...letter, als klank de *de* me-
...de linker van ons alfabet
2 meton.

...zaak, persoon of plaats
...vandaan iem. of iets komt
...of zich verwijderd, of waar-
...vandaan men iets verwijderd,
...wegneemt enz. 2 ter aandui-
...ding van de toestand of staat
...waarin iem. of iets zich aan-
...vankelijk bevond 3 ter aan-
...duiding van de handeling
...waarmee iem. aanvaardig
...bezig was 4 ter aanduiding
...van een positie die van iets
...anders verwijderd is, op een
...bepaalde afstand van iets ge-
...legen is, al of niet ten gevolge
...van een verwijdering

de *de* *de* van bepaaldheid 1 voor
...mannelijke en vrouwelijke zelf-
...standige naamwoorden enkel-
...voud en voor alle zelfstandige
...naamwoorden meervoud

van Dale

i *de* *de*; *de* *de* als teken de
...letter, als klank de *de* klein-
...ker van ons alfabet 2 meton.
...de woorden in een alfabetisch
...georganiseerd boek die met
...een 'i' beginnen
q *de* *de*

taal de *de* -tje *de*, mv. het op
...basis van een universeel, aan-
...gevoel van telers en regels om
...deze tot betekenis dragende
...elementen te combineren waar-
...van de mens gebruik maakt om
...zijn gedachten te articuleren,
...zijn wereld te ordenen en te
...communiceren ≈ *taalvermogen*
2 *de* *de* van de door de
...organen, op basis van
...het taalvermogen voortge-
...brachte tekens waarvan de
...mens gebruik maakt om zijn
...gedachten te articuleren, zijn
...wereld te ordenen en te com-
...municeren (eveneens toegepast
...op de aanduiding van dat mid-
...del door schrift of druk) 3 *de*, mv.
...datgene wat iem. zegt, zijn
...woorden, ≈ *taalgebruik*

van Dale

r *de* *de* en of *de*; *de* *de* als
...teken de *de* letter, als klank de
...medeklinker van ons alfabet
2 meton.

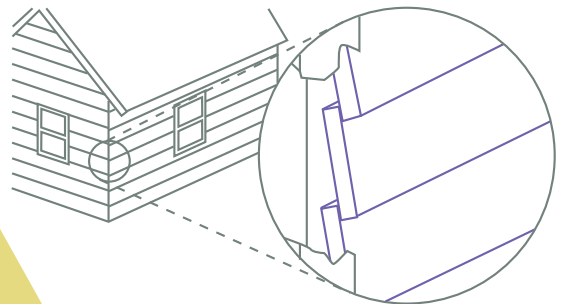
Van Dale Groot woordenboek van de Nederlandse taal

van Dale

Dikker dan ooit

Sinds de laatste editie van de Dikke Van Dale, tien jaar geleden, zijn er zo'n 18.000 nieuwe trefwoorden bijgekomen. Dat zijn er bijna vijf per dag. Veel van die woorden zijn inmiddels zo vertrouwd dat we niet meer beseffen dat ze nieuw zijn. Toch weten we niet van al die woorden, wat ze betekenen. Of hoe ze gespeld moeten worden. Of waar ze vandaan komen. De Dikke Van Dale biedt toegang tot die rijkdom van de Nederlandse taal.

- De Dikke Van Dale is dikker dan ooit, met maar liefst 18.000 nieuwe trefwoorden uit het Nederlandse en Vlaamse taalgebied, zoals *dataslurper*, *naamglossy*, *zelfscankassa*, *boerenjaar*, *oplijsten* en *trado*.
- Er zijn duizenden nieuwe betekenissen toegevoegd, die vaak ook worden verduidelijkt door nieuwe voorbeeldzinnen, zoals *creatief omgaan met de feiten* en *een aangepaste auto*.
- Ook nieuwe uitdrukkingen zijn te vinden: *buiten de doos denken* en *een stip op de horizon zetten*.
- En de citaten die u afgelopen jaren hoorde, staan er nu ook in: *Een mens leert alles als het moet, behalve zijn angst overwinnen*. (Boeli van Leeuwen)
- Er zijn circa 150 tekstkaders toegevoegd over allerlei onderwerpen zoals spelling, etymologie en stijlfiguren.
- Bij ca. 500 trefwoorden die lastig uit te leggen zijn, staan nu illustraties: kleine lijntekeningen die de betekenisomschrijving verhelderen. Zo is de bouwterm *potdekselen* best lastig voor te stellen op basis van de beschrijving, maar met een illustratie is in één oogopslag duidelijk wat er bedoeld wordt.

potdekselen

Schitterend vormgegeven boek

Zowel de papieren Dikke Van Dale als de onlineversie is prachtig vormgegeven door Studio Joost Grootens.

Kleur

De Dikke Van Dale is voor het eerst geheel in kleur gedrukt. Dit ziet er niet alleen mooi uit, de kleuren helpen ook om snel te vinden wat u zoekt. Alle lexicografische informatie is in grijs gedrukt, zodat u beter het onderscheid kunt zien met de uitleg bij het woord. De etymologie is blauw. De illustraties zijn herkenbaar aan hun paarse kleur. En heel ongewoon: voor elke kleur is eigen inkt gebruikt, zodat elke kleur het beste tot zijn recht komt.

Lexicon

Het lettertype Lexicon is door Bram de Does speciaal ontworpen voor de Dikke Van Dale van 1992. De letter neemt weinig ruimte in, maar is heel goed leesbaar en heel mooi. En heel herkenbaar. De letter is bij Van Dale gaan horen, en hij past ook prachtig in deze editie.

Samenvattingen

Lange artikelen kunnen behoorlijk ingewikkeld zijn. Er staan nu samenvattingen aan het begin van lange artikelen, die fungeren als wegwijzer, zodat u snel vindt wat u zoekt.

Illustraties

Illustraties zijn soms de beste manier om duidelijk te maken hoe iets eruitziet. De lijntekeningen geven glashelder weer wat er wordt uitgelegd. En ze zien er mooi uit op de pagina.

desocialisatie de ☉ • het opheffen van sociale voorzieningen, ✕ *socialisatie* (1)

desodoriseren ov. ww.; **desodoriseerde**, heeft **gedesodoriseerd** • ontdoen van (onaangename) geur • < Fr. *désodoriser*
desolaat /dezolat/ bn.; **desolater**, -st **1** troosteloos **2** diepbedroefd of terneergeslagen **3** in ontredde, zeer verwaarloosde toestand verkerend: *de boel in een desolate toestand achterlaten*; een *desolate boedel* insolvent, failliet • 1509 'rampzalig, verlaten, woest' < Lat. *desolatus* [vereenzaamd, verlaten]

Desolate Boedelkamer de ☉ g.mv. • college in Amsterdam dat belast was met beheer, regeling en vereffening van de 'desolate' (failliete) en 'insolvente' boedels

zich desolidariseren wdk. ww.; **desolidariseerde** zich, heeft zich **gedesolidariseerd** • afstand nemen, niet onderschrijven, ✕ *solidariseren*: *zich desolidariseren van ...* niet meedoen aan ..., zich distantiëren van ... • < Fr. *désolidariser*

desondanks /de klemtoon wisselt/ voegw. bw. • ondanks dat, niettegenstaande dat: *er waren slechte voortekenen gezien, desondanks werd de onderneming toch doorgezet*

desorder /desordər/ de ☉ g.mv. • wanorde, verwarring • 1650 < Fr. *désordre*

desorganisatie de ☉ **1** ontbinding, rotting van organische stof **2** fig. toestand van verwarring, ontredde in een staat, een leger, een vereniging • < Fr. *désorganisation*

desorganiseren ov. ww.; **desorganiseerde**, heeft **gedesorganiseerd** • in de war sturen, uit zijn verband rukken, ≈ *ontwrichten*, *ontredde*

desoriëntatie de ☉ **1** het gedesoriënteerd zijn **2** toestand van verbijstering waarin men niet meer in staat is mensen, plaatsen, dingen te herkennen • < Fr. *désorientation*

desorptie de ☉ g.mv. • chem. opheffing van adsorptie • na 1950, met Lat. *de* [weg, ont-], gevormd van *adsorptie*

desoxidatie de ☉ • chem. reductie (10) • < Fr. *désoxydation*

desoxyribonucleïnezuur het • biochem. een van de twee hoofdgroepen van nucleïnezuren, desoxyribose bevattend, onmisbaar voor de opbouw van eiwitstoffen in de levende cel, ≈ DNA

desoxyribose de ☉ g.mv. • chem. 2-desoxy-D-ribose, een structuur als die van D-ribose maar met een zuurstofatoom minder in de molecule, een suikercomponent van desoxyribonucleïnezuren

despecialiseren ov. ww.; **despecialiseerde**, heeft **gedespecialiseerd** • minder specialistisch maken, algemener maken, ✕ *specialiseren* (1)

despectief bn. • form. **geringschattend** • na 1950, o.i.v. Du. *despektieren* < Lat. *despectus* [verachting]

desperaat bn.; **desperater**, -st • lmf. wanhopig, hopeloos, radeloos • ca. 1485 < Lat. *desperatus*

desperado de ☉ -s • tot het uiterste gedreven en daardoor nietsontziend, volmaakt roekeloos mens • 1847, Sp.

desperatie de ☉ • hopeloosheid, radeloosheid • 1351-1400 < Lat. *desperatio* [wanhoop]

despereren onov. ww.; **despereerde**, heeft **gedespererd** • veroud. wanhopen (nog bekend uit het gezegde van J.P. Coen: 'dispereert niet', brief van 29 september 1618) • 1432-1468 < Oudfr. *desperer*

despoot de ☉ **despotten** **1** alleenheerser (met de bijgedachte aan willekeur en onredelijkheid): *een verlicht despoot* die van zijn macht heilzaam gebruikmaakt **2** heerszuchtig persoon • 1824 < Fr. *despote*, via de Lat. vertalingen van Aristoteles < Gr. *despotês* [heer van het huis]

despotie de ☉ -s **1** het optreden als despoot, heerschappij van willekeur **2** rijk of regeringsvorm waarin willekeur heerst • van *despoot*

despotisch bn. **1** als (van) een despoot, ≈ *alleenheersend*: *een despotisch bestuurd land* door een despoot **2** eigenmachtig of heerszuchtig: *despotisch optreden*: 1799 < Fr. *despotique* < Gr. *despotikos*

despotisme het • regering (als) van een despoot, ≈ *dwingelandij*

Uitspraakinformatie

Werkwoordsvervoegingen

Illustraties

Etymologie

Lidwoord, geslacht en meervoud

Veel voorbeeldzinnen

gelijkleggen aan iedereen dezelfde eisen stellen **2** NL; Barg.; inf. sabel: uitdr. *de lat erop of eroverheen leggen* **3** inf. penis **4** scherts. lang dun mens **5** taaite twijg van wilgen, populieren enz., gebruikt voor rijswerken of voor hoepels • 1201-1250 ~ Eng. *lath*(Oud)iers *slat*, Welsh *lath* [stok, paal]

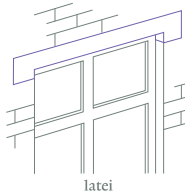
Lat. 1 Latijns 2 Latijn

lataanboom de [m] • Braziliaanse waaierpalm (*Latania*) • 1901-1925, het eerste lid ◀ Fr. *latanier*, etymologie onbekend
lata culpa /latakulpa/ de [v] g.m.v. • jur. grove schuld • **Lat.**
latafel de [v] • ouderwets bergmeubel, een lage diepe kast met enige boven elkaar geplaatste laden, ≈ *commode* (1)

latah de [m] g.m.v. • dissociatieve toornis, waardoor de patiënt gemakkelijk schrikt en van streek raakt • **Mal.**

latboom de [m] • tegen latwerk geleide boom, ≈ *espalier*

latei de [v] -en • balk van hout, staal, steen, beton enz. die een deur-, venster- of schoorsteenopening overspan, vaak ter ontlastening (bij gebrek aan ontlastingsboog) • 1852 ◀ Fr. *latis*, van *latte*, dat uit het Germ. komt

lateibalk de [m] • latei
lateihout het • timm. houten latei

laten ov. ww.; liet, heeft gelaten

- 1 niet verhinderen
- 2 toegang geven
- 3 niet inhouden
- 4 veroorloven dat iets of iem. in een toestand blijft
- 5 opgeven, loslaten
- 6 ophouden met iets, achterwege laten
- 7 afstaan
- 8 niet ontnemen
- 9 ervoor zorgen dat iets blijft bestaan
- 10 verlaten
- 11 niet meenemen
- 12 bij zijn dood nalaten
- 13 bergen
- 14 dulden, toestaan
- 15 maken dat iets in een bep. toestand komt
- 16 maken dat iem. of iets de werking van het bijbehorende werkwoord ondergaat

1 veroorloven, niet verhinderen dat iem. een handeling verricht: *laat de kinderen maar spelen; laat hem zijn gang gaan; laat hem maar; spreekt.; ook met een nominatief laat hij maar alleen plezier van zijn boek hebben; ik laat u* • leenvert. van Fr. *je vous laissez* • ik houd u niet langer op; BE *zich (niet) laten doen* (niet) met zich laten sollen **2** toegang geven tot ..., niet verhinderen dat iets of iem. op een bep. plaats komt: *laat de kat maar in de tuin a* vand. binnenlaten: *hij werd in de kamer gelaten* **3** niet inhouden, van zich doen uitgaan, ≈ *slaken*: *hij liet een diepe zucht; een schreeuw, een gil laten; tranen laten; een boer, een wind laten a* doen vloeien: *zijn water laten b* in 't bijz.; veroud. aderlaten **4** niet verhinderen, veroorloven dat iets of iem. op een plaats of in een toestand blijft: *nou verander ik er niets meer aan, ik laat het zo; laat de doden rusten; uitdr. iets of iem. in de pekel laten (steken)* → **1**pekel (3); uitdr. *de kerk in het midden (van het dorp) laten* → *kerk*; uitdr. *het erbij laten, het erbij laten zitten a* met het bedoelde ophouden, het opgeven **b** het niet gerechtelijk vervolgen; *het laten bij ...* niet verdoen dan ...: *het laten bij dreigementen; ze lieten het bij een kusje*; uitdr. *iets laten voor wat het is* er niet van spreken, met stilzwijgen voorbijgaan, er geen aanmerkingen op maken; uitdr. *de boel de laten* zich daar niet verder om bekommeren, de zaken op hun beloop laten **5** zich niet meer bekommeren om ..., ≈ *prijswijgen, opgeven, loslaten*: *laat die kinderachtige vrees*; uitdr. *het leven, de hals, de kraag laten* het leven verliezen **6** ophouden met ...: *het was een gewoonte die hij niet wilde laten a* achterwege laten, ≈ *nalaten*: *als je het niet voor je fatsoen liet, zou je hem op straat zetten; laat nooit te bidden voor gij slapen gaat; doe wat je niet laten kan; dat zul je wel laten!, wil je dat weleens laten!* dat verbied ik je ten strengst; *iets niet kunnen laten; laat maar* het hoeft niet meer **7** mbt. iets waarover men beschikt afstaan, overlaten: *ik laat er hem de eer van; de vijand moest het veld laten*; uitdr. *iem. de vrije teugel laten* → *teugel a* mbt. enig goed voor zekere prijs afstaan, × *bieden (sa)*: *ik kan het u voor die prijs niet laten; zilver prijshoudend en handelsstaven sluiten op 58 bieden en 54 laten; latende prijs* waarvoor men wil verkopen, laatprijs; *laat maar!, laat maar zitten!* je hoeft geen wisselgeld terug te geven **8** niet ontnemen: *hij liet mij het leven; de vrijheid door de Grondwet gelaten*; uitdr. *iem. de vrije hand laten* iem. de mogelijkheid geven naar eigen inzicht te handelen **9** ervoor zorgen dat iets blijft bestaan: *zij lieten een*

zekere afstand tussen hen beiden **10** veroud. lit.t. verlaten **11** bij een vertrek achterlaten, niet meenemen: *ik heb mijn paraplu in de vestibule gelaten; in de strijd had men vijftig doden gelaten*; uitdr. *ergens veel geld laten a* veel uitgeven **b** veel verliezen; spr. *hier laat je wat en daar vind je wat* het is nergens volmaakt, elke (woon)plaats heeft zijn voor en tegen **12** bij zijn dood nalaten: *hij liet mij troon en landen* **13** bergen, stoppen: *waar laat die jongen al dat eten?; waar heb je dat boek gelaten?* **14** in verb. met een onbep. wijs toestaan, dulden: *laten steken, gebeuren*; uitdr. *iets laten lopen a* opgeven **b** er zich niet meer mee bemoeien; uitdr. *ik heb het mij laten wijsmaken, laten vertellen* ik heb het zo horen vertellen, maar sta niet voor de waarheid in; uitdr. *(ik) laat staan ...* ik spreek daar niet van, om nog maar niet te spreken van ...; uitdr. *laten varen* afzien van ...; uitdr. *een meisje laten zitten* → *zitten*; *zich laten gezegen* luisteren naar raad; uitdr. *dat laat zich horen* dat is vrij aannemelijk; uitdr. *dat laat zich denken* dat kan men zich zo voorstellen; *dat laat ik me niet zeggen!* daar krijg je wat op terug **15** veroorzaken dat iets op een bep. plaats of in een bep. toestand komt, ≈ **2**doen (3): *de lamp naar beneden laten* **16** maken dat het object de werking verricht die door het onbepaald werkwoord wordt uitgedrukt, ≈ **2**doen (3): *zij liet mij vragen of ik meeding; iem. laten struikelen; zijn gedachten, zijn oog laten gaan; iem. iets laten weten* **2**laten hulpww. (van modaliteit); liet, heeft gelaten **1** ter uitdrukking van een mogelijkheid: *laat zij mooi zijn, verstandig is zij niet* **2** ter uitdrukking van een wenselijkheid, waarschuwing of aansporing: *laten wij elkaar helpen* helpen wij elkaar!; *laat ons bidden*; in verwensingen *laat ze stikken, doodvallen, verrekken* **3** in uitroepen om het volgende als iets verrassends aan te duiden: *hij zei dat hij tien broodjes achter elkaar zou opeten, en laat hij het nu doen ook!; laat het nu net beginnen te gieten!* • 1236 ~ Eng. *to let, van laat* [horige]

latent bn. • onzichtbaar blijvend, ≈ *verborgen*: *latente rijkdommen, krachten; latent leven* anabiose; *in latente toestand*; foto. *latent beeld* geheel van de veranderingen die in de zilverhalogenidekristallen van een belichte gevoelige laag door licht-inwerking optreden of opgetreden zijn, waardoor deze tot een zichtbare zwarting ontwikkeld kan worden; nat. *latente warmte* warmte waarvan toe- of afvoer geen invloed heeft op de temperatuur van het systeem, bv. smelt- of verdampingswarmte, × *voelbare warmte; latent aanwezig* • 1852, Fr.

latentie de [v] g.m.v. • het latent zijn (m.n. in metafysisch taalgebruik) • na 1950 ◀ me. Lat. *latentia* [verborgenheid]

latentieperiode de [v] 1 in de klassieke psychoanalyse leef-tijdsfase tussen de oplossing van het oedipuscomplex en de puberteit, gekenmerkt door de (veronderstelde) sublimatie van de seksuele interesse, ≈ *latentietijd* (1) **2** latentietijd (1)

latentietijd de [m] 1 tijd die verloopt voor een reactie optreedt (bv. voor het lichaam op een prikkel reageert), ≈ *latentieperiode* (1) **a** tijd die verloopt tussen het contact met een besmettende of kankerverwekkende stof en het optreden van een ziekte resp. het ontwikkelen van een tumor **2** latentieperiode (1)

later bw. van tijd • op een verder gevorderd tijdstip dan nu of dan iets anders (al of niet genoemd): *ik zal er later nog op terugkomen; later op de dag; we eten vandaag wat later n.l.* dan wij plegen te doen; *dat is voor later; later als ik groot ben*

2 later bn. 1 verder verstreken in de tijd, ≈ *nieuwer*: *latere berichten, tijdingen* ontvangen na de vorige; *zijn latere lotgevallen* **2** daarna, hierna: *vijf jaar later*; *ze is er later nooit meer op teruggekomen*

lateraal bn. **1** terzijde, zijdelings gelegen, × *mediaal* (1): *lateraal kanaal* evenwijdig met een rivier, bv. het Julianakanaal; fig. *lateraal denken* manier van denken waarbij men met behulp van de verbeelding door associatie tot verrassende inzichten komt; *lateraal stelsel, systeem* afvoerstelsel waarbij de riolen in hoofdzaak onderling evenwijdig zijn gericht; *laterale verwanten, erfgenamen* verwanten resp. erfgenamen in de zijlinie; scheepsb. *lateraal vlak* zijdelings projectie van het deel van een schip dat zich onder water bevindt; *lateraal punt* zwaartepunt van het laterale vlak; *lateraal stelsel* stelsel van benutting met de tonnen ter weerszijden van het vaarwater **a** taalk.; van klanken waarbij, tijdens het uitspreken, de

lucht langs beide zijden van de tong passeert: *de l is een laterale klank* • 1777 ◀ Fr. *latéral*

Lateraan het • gebouwencomplex op de heuvel Celio te Rome, enclave van de staat Vaticaanstad, dat hoofdzakelijk het vroegere pauselijk paleis, thans het vicariaat van het bisdom Rome, en de pauselijke kathedraal (Sint-Jan van Lateranen) omvat • 1287, genoemd naar de *Laterani*, een oude Romeinse familie die het paleis oorspr. in bezit had

Lateraans bn. • *Lateraanse concilies en synoden* kerkvergaderingen die in de kathedraal van Sint-Jan van Lateranen gehouden werden

lateralisatie de ◉ • het zich aan één zijde van het lichaam of de hersenen manifesteren van een voorheen symmetrisch aanwezig verschijnsel • ◀ Fr. *latéralisation*

lateraliteit de ◉ • voorkeur voor het gebruik van ogen, oren, handen en voeten van één lichaamshelft

Lateranen mv. 1 *Concilie van Lateranen* Lateraans concilie, waarvan er vijf zijn geweest, nl. in 1123, 1139, 1179, 1215 en van 1512 tot 1517 a *Verdrag van Lateranen* verdrag uit 1929, waarbij Italië de onafhankelijkheid van Vaticaanstad erkende b *Sint-Jan van Lateranen* de pauselijke kathedraal te Rome

lateren ov. ww.; laterde, heeft gelaterd • mbt. een dak tussen de sparren met riet en stro aanvullen, alvorens er pannen op te leggen • 1856, van *later* [dik hout op een lading waarmee deze wordt vastgesjord], etymologie onbekend

latergren ov. ww.; latereerde, heeft gelatereerd • bladzijde voor bladzijde het bedrag berekenen en dan samentellen • 1847, van Lat. *latus* (ze nv. *latis*) [bladzijde]

lateriet het; g.mv. • stofn.; geol. ijzer- en aluminiumrijke grond die ontstaat door chemische verwerking van bep. gesteenten in de tropen • 1901-1925, gevormd van Lat. *later* (ze nv. *latis*) [baksteen, (metaal)baar]

laterna magica /latɛrnəˈmɑːjɪkə/ de ◉ **laternae magicae** • toverlantaarn • Lat.

latertje het • NL omstandigheid dat het al laat is, later is of wordt dan verwacht of berekend, ✕ *vroegertje: het is een latertje geworden*

laterzaak de ◉ ◉ • SR iets (kwestie, aangelegenheid) van later zorg

latex het & de ◉ ◉ g.mv. • stofn. 1 melksap van de rubberboom, waaruit door coagulatie rubber wordt gewonnen 2 bij uitbr. grondstof van synthetisch bereide rubber en rubberachtige materialen 3 rubber 4 verk. van *latexverf* • 1704, Lat. [druppels wijn die men met een tikje uit zijn beker in een schaal wierp]

latex bn. • van ¹latex gemaakt, ≈ *rubberen: een latex bal, binnenbal, handschoen, matras; latex lingerie, kleding*

latexcement het • cement waardoor latex gemengd is, gebruikt voor waterdichte vloeren

latexen ov. ww.; latexte, heeft gelatext • met latexverf verven, ≈ *texen*

latexverf de ◉ ◉ • emulsieverf met latex als bindmiddel

lathamel de ◉ ◉ • eig.; niet alg. belhamel: alleen in de verb. *zo scheel als een lathamel*

lathyrus de ◉ -sen 1 vlinderbloemig plantengeslacht waarvan een aantal soorten in België en Nederland in het wild gevonden wordt (*Lathyrus*) a in 't bijz. de gekweekte, welriekende soort (*Lathyrus odoratus*), ≈ *pronkerwt* • 1773, mod. Lat. ◀ Gr. *lathuros*, van onbekende herkomst

lathyruserwt de ◉ ◉ • rozijnrwt

latierboom de ◉ ◉ • hangende boom die in paardenstallen twee plaatsen afscheidt • 1401-1425, het eerste lid van Mnl. *litier*, *let(t)iere*, *latiere* [slaapplaats van dieren] ◀ Fr. *litière* [slaapplaats van dieren]

latierpaal de ◉ ◉ • staande paal in een stal waaraan het ene uiteinde van de latierboom hangt

latifundiāt het; latifundiaten • latifundium • 1886, van Lat. *latifundium* [landgoed]

latifundium /latifʏndijʏm/ het; latifundia • grootgrondbezit • Lat.

latijn het; g.mv. 1 onbegrijpelijke taal; – ook als tweede lid in samenst. als de volgende, waarin het eerste lid een (beroeps)groep noemt: *alchemistenlatijn, ambtenarenlatijn, boerenlatijn, kramerslatijn, managerslatijn* a brabbeltaal van kin-

deren b snoevende taal, grootspraak van jagers, vissers, reizigers enz.; – ook als tweede lid in samenst. als de volgende, waarin het eerste lid een (beroeps)groep noemt: *jagerslatijn, schipperslatijn, visserslatijn, voetballerslatijn*

Latijn het; g.mv. 1 de Latijnse taal, de taal van de Romeinen: uitdr. *dat is Latijn voor me* daar begrijp ik niets van; uitdr. *aan het eind van zijn Latijn zijn* • leenvert. van Fr. *être au bout de son latin* a niet meer weten wat te doen of zeggen b uitgeput, doornoe zijn; uitdr.; BE *ergens zijn Latijn in steken* er tijd en moeite aan besteden; vgl. *Laatlatijn* 2 meton. onderwijs, les in de Latijnse taal (en letterkunde) a schoolt. opgegeven stuk leerstof op het gebied van het Latijn: *heb jij je Latijn goed geleerd?* b ook overhoring daarvan, proefwerk daarover: *ik heb mijn Latijn niet zo goed gemaakt*

Latijn de ◉ -en (meestal mv.) 1 bewoner van Latium, vr. *Latijnse* 2 westerling, vr. *Latijnse* 3 persoon die behoort tot het Latijnse volk, vr. *Latijnse* • 1201-1250 ◀ Lat. *Latinus* [Latijns], van *Latium* [het landschap ten zuiden van Rome], van dezelfde stam als *lātus* [breed], dus het vlakke land

Latijns bn. 1 in het Latijn vervat, tot het Latijn in betrekking staande: *Latijnse spraakkunst; Latijnse school* die voorbereidde voor de academische studie en waar in hoofdzaak Latijn en Grieks geleerd werd 2 behorend tot het volk van de Latijnen: *het Latijnse burgerrecht* 3 *de Latijnse kerk* dat deel van de katholieke kerk dat het Latijn als liturgische taal gebruikt, ✕ *de Griekse kerk* 4 veroud. westers: *Boudewijn, de eerste Latijnse keizer van Constantinopel* 5 Romaans: *de Latijnse volkeren; Latijns zeil driehoekig zeil* dat met de top omhoog aan de masten gevoerd wordt, en door sommige kustvaarders in de Middellandse Zee nog wordt gebruikt; *de Latijnse Unie* a in 1865 gesloten monetaire unie tussen België, Frankrijk, Zwitserland, Italië (en later Griekenland) b pol. in 1954 opgericht samenwerkingsverband tussen Romaanstalige landen 6 *Latijnse letters* romaine letters, ✕ *gotische letters* 7 bouwkw. *Latijnse stijl* bouwstijl van de vroegste christelijke kerken, met een hoog rechthoekig middenschip, geflankeerd door twee of vier zijbeuken (een of twee aan elke kant) die aanzienlijk lager waren, basiliekstijl

Latijns het • inf. ¹Latijn

Latijn De invloed van het Latijn van de Romeinen is herkenbaar in alle westerse talen, dus ook in het Nederlands. Geen wonder, want de Romeinen verspreidden de beschaving over Europa en maakten eeuwenlang in heel Europa de dienst uit. Daarbij introduceerden ze allerlei woorden, waarvan de sporen nog steeds zichtbaar zijn in onze taal. *Cellarium, vinum, carus* en *via strata* – het zijn allemaal Latijnse woorden die in de eerste eeuwen na Christus vanuit Rome over Europa uitgezaaid zijn en die we nog steeds gebruiken, in het Nederlands in de vorm *kelder, wijn, kar en straat*.

Na de Romeinse tijd bleef het Latijn nog eeuwenlang de internationale omgangstaal in Europa, in elk geval in de kerk en de wetenschap. Dat leidde ertoe dat ook na de middeleeuwen nog steeds Latijnse woorden en nieuwvormingen op basis van Latijnse woorden hun entree maakten in het Nederlands, zoals *bacil, doneren, foetus, gladiator, imago, jubilaris, libido, materie, nutriënt, placebo, seconde, stekker, ultimatum, virus* en *vivi-sectie*.

Hebben vroege ontleningen aan het Latijn, zoals *kelder* en *straat*, zich sterk aangepast, dat geldt in veel mindere mate voor de ontleningen uit de periode na de middeleeuwen. Nederlandse woorden die vanaf de 16e eeuw ontleend zijn aan het Latijn, zien er dan ook vaak nog tamelijk exotisch uit en zijn daarom nog steeds herkenbaar als leenwoorden.

Inclusief een jaar toegang tot de Dikke Van Dale Online

De aanschaf van de Dikke Van Dale biedt ook een jaar toegang tot de Dikke Van Dale Online. Een online-omgeving biedt allerlei extra's ten opzichte van het boek.

Meer inhoud

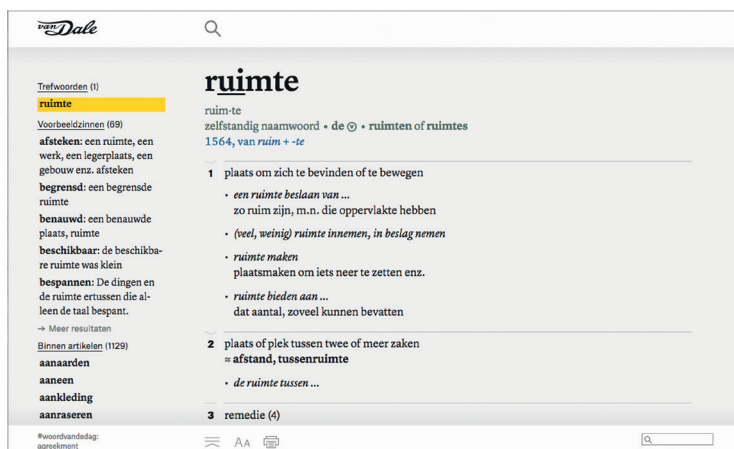
Waar de redactie zich voor het boek soms moet inhouden omdat de ruimte beperkt is, kan er online veel meer. Er staan daarom zo'n 80.000 extra woordsamenstellingen in de online-editie, zoals *bramenjam*, *kiwi-jam*, *kruisbessenjam*, *vijgenjam*.

Vormgeving

Ook de Dikke Van Dale Online is schitterend vormgegeven in Dikke Van Dale-stijl.

Meer ruimte

Op het scherm is er, zelfs op een telefoon, lekker veel ruimte. Er hoeven daarom veel minder afkortingen te worden gebruikt. Elke betekenis van een woord kan op een nieuwe regel beginnen, zodat de artikelen overzichtelijker worden.

The screenshot shows the online dictionary interface for the word 'ruimte'. On the left, there is a sidebar with navigation options: 'Trefwoorden (1)', 'ruimte' (highlighted), 'Voorbeeldzinnen (89)', 'afsteken: een ruimte, een werk, een legerplaats, een gebouw enz. afsteken', 'begrensd: een begrensde ruimte', 'benauid: een benauwde plaats, ruimte', 'beschikbaar: de beschikbare ruimte was klein', 'bespannen: De dingen en de ruimte ertussen die alleen de taal bespant.', '→ Meer resultaten', 'Binnen artikelen (1129)', 'aanaarden', 'aaneen', 'aankleding', and 'aanraseren'. At the bottom left, it says '#woordandef: agrosment'. The main content area shows the word 'ruimte' in a large font, followed by 'ruim-te', 'zelfstandig naamwoord • de ☉ • ruimten of ruimtes', and '1564, van *ruim* + *-te*'. Below this, there are three numbered definitions: 1. 'plaats om zich te bevinden of te bewegen' with examples like 'een ruimte beslaan van ... zo ruim zijn, m.n. die oppervlakte hebben', '(veel, weinig) ruimte innemen, in beslag nemen', 'ruimte maken' (plaatsmaken om iets neer te zetten enz.), and 'ruimte bieden aan ... dat aantal, zoveel kunnen bevatten'; 2. 'plaats of plek tussen twee of meer zaken = afstand, tussenruimte' with example 'de ruimte tussen ...'; 3. 'remedie (4)'. At the bottom right, there is a search bar and navigation icons.

Slim zoeken

Online kan er op allerlei manieren worden gezocht. Het is mogelijk om direct naar voorbeeldzinnen te zoeken, door een woord in te voeren, of een paar woorden die in de voorbeeldzin voor moeten komen.

The screenshot shows the Van Dale dictionary website. The search bar at the top contains 'zwarte peper'. The main entry is for 'peper', which is a self-standing noun. It lists various types of pepper: g.m.v., als specerij gebruikte vrucht met scherpe, hete smaak van de peperstruik; peper en zout; Indische peper; witte peper; de rijpe en van de vruchtschil ontdane bessen van de peperstruik; **zwarte peper** (highlighted in yellow) - de onrijpe gedroogde bessen van de peperstruik; grove peper - de peperkorrels; and fijne peper - gemalen peperkorrels. On the left side, there is a navigation menu with options like 'Trefwoorden (0)', 'Voorbeeldzinnen (1)', 'Binnen artikelen (3)', 'Alfabetisch', and 'Spaans² bn'. At the bottom, there are icons for a menu, font size adjustment, and a search bar.

Wiki

Beelden, stilstaand en bewegend, kunnen soms veel meer uitleggen dan woorden. Die kan iedereen daarom toevoegen aan de woordenboekartikelen in Van Dale Wiki. Dat is een enorme verrijking.

De Dikke Van Dale is een zeer compleet woordenboek. Toch worden bijvoorbeeld heel specifieke vaktermen of heel vluchtige jeugdwoorden niet opgenomen. In de Wiki kunnen gebruikers deze woorden aanvullen.

The screenshot shows the Van Dale Wiki page for the word 'woordenboek'. The page features a search bar at the top and a list of related terms: 'juridisch, medisch, technisch woordenboek' and 'een woordenboek van scheepstermen'. Below this, there is a text block explaining that 'woordenboek' can also be used as the second part of compound words, such as 'juridisch, medisch, technisch woordenboek', 'een woordenboek van scheepstermen', 'beurswoordenboek', 'handelswoordenboek', 'jagerswoordenboek', 'scheepswoordenboek', and 'zeemanswoordenboek'. A section titled 'Van Dale Wiki' contains a red button labeled 'RAPORTEER MISBRUIK' and a photograph of several dictionaries, including 'Van Dale' and 'Van Dale Wiki'. On the left side, there is a navigation menu with options like 'Trefwoorden (1)', 'Voorbeeldzinnen (42)', 'aardrijkskundig: een aardrijkskundig woordenboek', 'apparaat: het apparaat van het Woordenboek der Nederlandse Taal', 'behelp: iets met behulp van een woordenboek vertalen', 'biografisch: biografisch woordenboek', 'bouwstof: bouwstoffen voor een woordenboek', 'Binnen artikelen (88)', 'accent', 'allusie', 'anglicisme', 'archaïsme', and 'artikel'. At the bottom, there are icons for a menu, font size adjustment, and a search bar.

Titel: Van Dale Groot woordenboek van de Nederlandse taal

Prijs: € 179

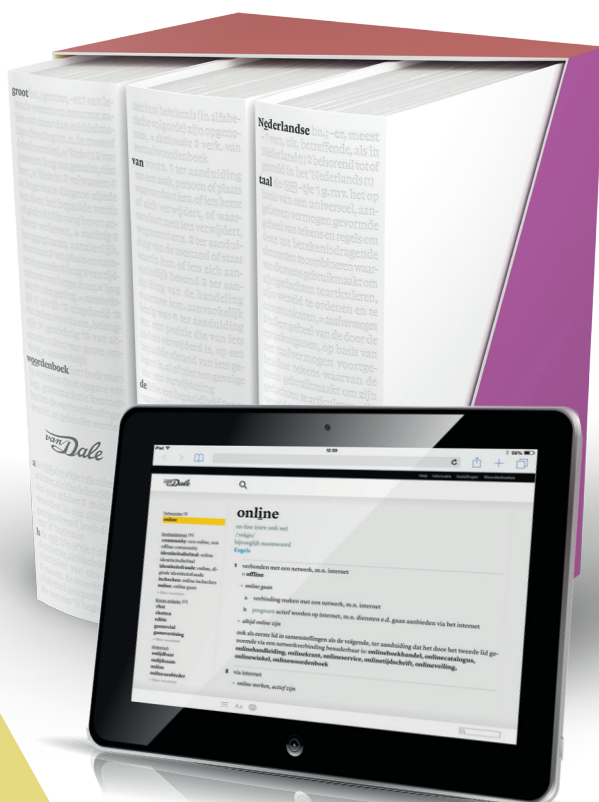
ISBN: 978 94 6077 222 1

www.vandale.nl

info@vandale.nl

www.vandale.be

info@vandale.be

VOORPROEFJE

VOORPROEFJE

VOORPROEFJE

VOORPROEFJE

van Dale

www.vandale.nl www.vandale.be